

RECENZE

KRÁKORA, Pavel a kol.

Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích.

Praha: EPOCH, 2014. 194 s.

Guiseppe MAIELLO

Studium masových médií se stalo jedním z nejdůležitějších badatelských témat v rámci společenských věd, a proto každou novou publikaci, která přináší nové a předtím neanalyzované poznatky, je třeba pojmout jako velmi významnou. Kolektiv vedený olomouckým historikem Pavlem Krákorou (David Hampl, Tomáš Hubálek, Jakub Charvát, Denisa Charvátová, Petr Just, Pavel Kopeček, Zdenka Nováková a Petr Zima) analyzoval česká mainstreamová média, hlavně tisk, v období let 1939–2013, zejména pak jejich interpretaci politických událostí a jejich pokusy o přímé intervence do politiky samotné.

V první kapitole, s názvem Česká média v období nacistické okupace, se autoři soustředili hlavně na schopnost tisku hrát dvojmyslnou a jinotajnou roli, za účelem posílení „českého národního vědomí“ a snahy obejít cenzuru. Nacistická a kolaborantská propaganda je autory považována za neúčinnou vzhledem k tomu, že u dekodujícího příjemce vyvolává spíše opoziční postoj vůči dominující vládnoucí garnituře.

Další zajímavý postřeh najdeme v části knihy zabývající se *Médii a pražským jarem*, kde se upozorňuje na to, že i československá média „oproštěná od cenzurních zásahů“, vyvolala „nežádoucí pozornost“ u politické a vojenské reprezentace států spojených ve Varšavské smlouvě. Umírňovat kritické postoje v českých médiích byl dokonce,

dle autorů, i jeden „ze strategických cílů“ intervenčních vojsk. V kapitole Československá média mezi léty 1968–1989 je proto důkladně analyzováno, jaká byla všudypřítomná normalizační propaganda, a zároveň jak moc se podařilo ovlivnit názory obyvatelstva na tehdejší domácí a zahraniční politiku.

Ačkoli místy se v knize objevují redundantní věty, např. že v prvních dnech po 17. listopadu 1989 se „v tisku neobjevil jediný článek pravdivě popisující celou událost“ (str. 61), kritičnost kolektivu je zřejmá hlavně v kapitolách s názvy *Mediální interpretace změn české společnosti po listopadu 1989* a *Hlídací pes na vodítku aneb média v éře spin doctors*. Zde je jasně upozorněno na to, že „žurnalistika podporuje stávající rozložení sil a fakticky může reprodukovat konsenzus o uspořádání společnosti“ (str. 63), nebo že „propaganda se stala nezbytnou nutností i pro vnitřní život demokratických režimů, protože stát je zde nucen definovat cosi jako oficiální pravdu“ (str. 149). Tyto úvahy, známé hlavně díky studiím mnohých badatelů, mezi kterými vynikají (což autoři neopomněli) Stuart Hall a Jacques Ellul, jsou kombinované s konkrétními postoji českého tisku vůči kritikům společenských poměrů. Toto schéma, dle autorů, platilo hlavně pro období 90. let minulého století, méně však pro současnost, kde by mělo docházet „spíše k masové bulvarizaci médií“ (str. 73). Domnívám se ale, že pokud by autoři více soustředili pozornost i na veřejnoprávní televizi, všimli by si, že zde nastal pravděpodobně opačný proces, tj. je zde méně bulvarizace a ještě větší ostrakismus vůči novodobým disidentům.

Důraz na empirii knihy můžeme pozorovat zejména v dalších kapitolách věnovaných České zkušenosti z přímých prezidentských voleb, *Vztahu médií k politice* a hlavně v originální právní analýze uvedené v 5. kapitole, která nese název *Mediální legislativa jako regulátor fungování a právního postavení médií*.

Dle mého soudu je tedy kniha Pavla Krákory a jeho kolektivu autorů skutečně užitečným dílem, které bude sloužit nejen odborníkům, ale jež se může stát i doporučenou literaturou pro studenty mediálních studií, historie a také budoucí učitele společenskovědních disciplín. Je však škoda, že autoři nevěnovali větší prostor výzkumu televizního a internetového zpravodajství, a že kniha nepůsobí ve všech částech

jednotným dojmem, hlavně proto, že zde, na straně jedné, najdeme jasné kritické postoje, současně však, ale i příliš „opatrné“ věty.

Kontakt na autora recenze:

doc. dott. Giuseppe Maiello, Ph.D.
Katedra společenských věd
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
e-mail: giuseppe.maiello@upol.cz